

ENERGETIKAI ÁGAZATI SZABÁLYOZÁS

- Az Európai Bizottság a gázellátási válságok megelőzésére és hatékonyabb kezelésére regionális ellátás-biztosítási megoldásokat javasol.
- A tagállamokat kilenc régióba osztanak be, az azonos régióba tartozó országok az ellátási problémák esetén segítenék egymás védett fogyasztóit
- A régiók a következők:
 - Északnyugat: Egyesült Királyság és Írország;
 - Nyugat-Európa északi és déli része: Belgium, Franciaország, Luxemburg, Spanyolország, Hollandia és Portugália;
 - Déli Gázfolyosó Bulgária, Görögország és Románia;
 - Közép-kelet: Cseh Köztársaság, Németország, Lengyelország és Szlovákia;
 - Délkelet: Ausztria, Horvátország, Magyarország és Olaszország és Szlovénia;
 - Balti energiapiacok I. (a balti energiapiacok összekapcsolási terve I.): Észtország, Finnország, Lettország és Litvánia;
 - Balti energiapiacok II. (a balti energiapiacok összekapcsolási terve II.): Dánia és Svédország;
 - Ciprus;
 - Málta.

A Kormány benyújtotta a [T/12743](#) törvényjavaslatot az energetikai tárgyú törvények módosításáról, amely kapcsán az Infojegyzet áttekinti az európai energiapiaci változásokat, röviden ismerteti a szakmai fórumok tevékenységét és kitér az atomenergia biztonságos használatával kapcsolatos hatósági feladatokra.

Az Európai Bizottság energiabiztonságra vonatkozó intézkedései

Az Európai Bizottság 2016. február 16-án jelentette be az [energiabiztonságra](#) vonatkozó újabb intézkedéseit, melyek az energia felhasználás csökkentését, a megújuló energiaforrásokból előállított energia növelését, az európai energiapiac átláthatóbbá tételét és a tagállamok közötti szorosabb együttműködést tűzték ki célul.

Az Európai Unió energiapiacának jelenlegi szerkezetét még akkor alakították ki, amikor a fosszilis tüzelőanyaggal működő, nagy, központi erőművek feladata volt, hogy – jellemzően egy-egy tagállamban – ellássák a háztartásokat és a vállalkozásokat a szükséges energiával. A rendszer a fogyasztókra passzív résztvevőként tekintett. A decentralizált energiatermelés térnyerésével azonban napjainkra megnőtt az érintett szereplők száma és ezáltal megváltoztak a korábbi piaci szerepek is.

A villamosenergia-piacnak, alkalmazkodva az új helyzethez, **teljes körűen integrálni kell az összes piaci tényezőt**: a rugalmas keresletet, az energetikai szolgáltatókat és a megújuló energiaforrásokat.

A piacnak gondoskodnia kell arról, hogy a **villamos energia elosztása kizárólag piaci alapon** történjen. A villamos energia értéke a felhasználás időpontjától, az előállítás, illetve felhasználás helyétől függően változik. A beruházások szempontjából fontos, hogy az árakban mindez pontosan követhető legyen.

A **piac-összekapcsolás bevezetése**, a határkeresztező energiaáramlás javítása, valamint az egy napon belüli kereskedés és a keresletoldali intézkedések - a rendelkezésre álló adatok alapján - **több tagállamban jelentősen javítaná a piac működését**.

Az összekapcsolt európai energiahálózat létrehozása ahhoz is szükséges lenne, hogy versenyképesek legyenek az árak, s megvalósuljon Európa energiabiztonsága és azok a beruházások, amelyek segítik a szén-dioxid kibocsátás csökkentésével kapcsolatos energia- és éghajlat-politikai célkitűzések elérését.

Az Európai Unió Energiaügyi biztosa szerint 2021-től 177 milliárd euró értékű [beruházásra](#) van szükség ahhoz, hogy a 2030-ra kitűzött klímapolitikai célok megvalósuljanak.

A FÖLDGÁZELLÁTÁS BIZTONSÁGA

Az intézkedéscsomag a [gázellátás biztonságára](#) vonatkozóan a **felelőség több szintjét fogalmazta meg**. Az **elsődleges felelőséget a földgázipari vállalkozások viselnék**. Ha egy adott tagállamban piaci hiányosság tapasztalható, a szóban forgó tagállam és a régió más tagállamainak hatáskörrel rendelkező hatóságai felelősek lennének azért, hogy megtegyék a védett fogyasztók gázellátásának biztosítását szolgáló intézkedéseket (védett fogyasztók például a lakossági fogyasztók közül a szociális helyzetük, vagy egyéb tulajdonságuk alapján sérülékeny fogyasztók, az iskolák és kórházak). Egy **másik szinten az Európai Bizottság általános koordinációt biztosítana**, gondoskodna arról, hogy az alkalmazott intézkedések összhangban álljanak egymással és elősegítsék a regionális koordinációt. A **tagállamoknak szorosan együttműködve kellene a regionális kockázatértékelést elvégezniük**. Az azonosított kockázatokkal regionális megelőzési cselekvési tervekben és veszélyhelyzeti tervekben kellene foglalkozniuk.

ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOK

A testület véleménye szerint **átláthatóbbá kell tenni azokat az államközi megállapodásokat, amelyeket a tagállamok harmadik országgal kötnek**. Ennek érdekében a Bizottság bevezetné az előzetes összeegyeztethetőségi ellenőrzést. Így még a **megállapodások aláírása előtt elvégeznék az Európai Unió versenyjogi és belső energiapiaci jogszabályaival való összevetést**, az annak való megfelelést vizsgálva. A földgázipari vállalkozások kötelesek lennének automatikusan értesíteni a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságot és a Bizottságot a gázellátás biztonsága szempontjából releváns szerződésekről azok aláírásakor vagy módosításakor. **A gázellátás biztonsága szempontjából releváns szerződésnek azok a hosszú távú szerződések számítanak, amelyek önmagukban vagy ugyanazzal a szállítóval, illetve annak leányvállalataival kötött más szerződésekkel együtt az érintett tagállam éves földgázfogyasztásá-**

nak több, mint **40 százalékát egyetlen földgázipari vállalkozás** vagy leányvállalatai számára biztosítják.

NEMZETKÖZI IPARÁGI FÓRUMOK

Firenzei Fórum

A Firenzei Fórumot **1998-ban az európai egységes villamos energia piac kialakítása érdekében hozták létre**. A fórumon a nemzeti szabályozó hatóságok, a minisztériumok, az Európai Bizottság, az Energiaszabályozók Együttműködési Ügynöksége (Agency for the Cooperation of the Energy Regulators ([ACER](#))), az átviteli rendszerirányítók, kereskedők, fogyasztók és energiatőzsdék képviselői vesznek részt.

Márciusban tartották a **30. fórumot, melyen kiemelt téma volt a villamos energia piacok hatékonyságának növelése**, az Európai Unió szakpolitikáinak összehangolása, a decentralizált termelés rugalmas piaci integrálása.

Madridi Fórum

A Madridi Fórumot az **európai egységes gázpiac létrehozását érintő kérdések megvitatására hozták létre**, többek között a gáz határkeresztező kereskedelmére, allokációjára, a technikai és kereskedelmi akadályok kérdéseire koncentrálnak. A fórumon a nemzeti szabályozó hatóságok, a minisztériumok, az Európai Bizottság, az átviteli és szállítási rendszerüzemeltetők, gázszolgáltatók, kereskedők, fogyasztók, gáztőzsdék képviselői vesznek részt. A 29. fórumot 2016. október 6-7-én tartották. Az **esemény összefoglaló dokumentumában felkéri a Földgáz Rendszerirányítók Európai Hálózatát ([ENTSOG](#)), hogy 2016 végéig értékelje a gázminőségre vonatkozó szabvány ([CEN Standard EN 16726](#)) hatását a kereskedelmi szabályzatokra (network codes and guidelines).**

Európai Nukleáris Fórum

Európai Bizottság kezdeményezésére 2007-ben jött létre az Európai Nukleáris Fórum ([ENEF](#)), amely az **atomenergia békés**

felhasználásában érintetteknek teremt lehetőséget a párbeszédre. Legutóbbi tizenegyedik plenáris ülését Pozsonyban tartotta október 3-4-én, kiemelt téma volt a nukleáris vészhelyzetek megelőzése, kezelése.

**MAGYARORSZÁG:
ORSZÁGOS ATOMENERGIA HIVATAL**

Magyarországon az Országos Atomenergia Hivatal ([OAH](#)), mint kormányhivatal az atomenergia kizárólag békés célra való alkalmazásával, a nukleáris létesítmények és a szállításhoz használt konténerek biztonságával, valamint a nukleáris és más radioaktív anyagok védeltségével összefüggő hatósági feladatokat látja el. Tevékenységét az [1996. évi CXVI.](#) törvény az atomenergiáról illetve a Hivatal működését szabályozó [112/2011.](#) Korm. rendelet határozza meg. Az OAH **felügyeletét a nemzeti fejlesztési miniszter végzi.** Az OAH szervezete független az atomenergia alkalmazásában érintett minisztériumok, kormányhivatalok és központi hivatalok szervezetétől.

Az OAH összehangolja a nukleáris anyagok és létesítmények biztonságával, a nukleáris veszélykezeléssel, **a nukleáris védeltséggel és a non-prolifерációval kapcsolatos feladatokat.** Ellátja az ezekkel összefüggő tájékoztatói tevékenységet. **Javaslatot tesz az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos jogszabályok megalkotására, módosítására és előzetesen véleményezi azokat.**

A hatósági felügyelet eszközei:

- engedélyezés,
- ellenőrzés,
- értékelés
- érvényesítés.

Az engedélyezés egy adott tevékenységet megelőző hatósági eszköz. A hatóság a tevékenység végrehajtása előtt elbírálja a tevékenység végrehajthatóságát és meghatározza annak feltételeit, a kapcsolódó feladatokat.

Az ellenőrzésre a tevékenység végrehajtáskor kerül sor. Ez a tevékenységre jellemző tények és körülmények felügyeletét teszi lehetővé, de

a lehetőség van a végrehajtás folyamatába való beavatkozásra is.

Az értékelésre jellemzően az adott tevékenység lezárása után kerül sor. Ennek az eszköznek az egyik lényeges eleme a visszacsatolás, amely segít abban, hogy a feltárt hibákat a későbbiekben elkerüljék.

**MAGYARORSZÁG:
A NEMZETKÖZI ATOMENERGIA ÜGYNÖKSÉG MISSZIÓI (OSART, IRRS, ERPEV)**

Magyarország és a [Paksi Atomerőmű](#) a nemzetközi egyezményeknek megfelelően rendszeresen aláveti magát szakmai-biztonsági vizsgálatoknak. Emellett az Országos Atomenergia Hivatal rendszeresen készít jelentéseket a nemzetközi szervezeteknek és együttműködik a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel ([NAÜ](#)). A NAÜ a Hivatal felkérésére már több vizsgálatot is végzett a nukleáris energiabiztonság területén Magyarországon.

2014-ben a Paksi Atomerőműben 18 napig tartott a NAÜ Üzemeltetés Biztonságát Vizsgáló Csoportjának ([OSART](#)) a vizsgálata, ami kizárólag a NAÜ biztonsági előírásainak betartását ellenőrizte.

Az Integrált Hatósági Felülvizsgálati ([IRRS](#)) misszióra 2015 májusában került sor. Ennek az volt a célja, hogy Magyarország nemzeti nukleáris biztonsági és sugárvédelmi hatósági keretrendszerét felülvizsgálják. A vezetői összefoglalóban leírtak szerint a felülvizsgálat során a legnagyobb kihívást a különböző minisztériumokhoz tartozó nagyszámú hatóság között megosztott felelőségek komplex rendszere jelentette. Javasolták, hogy a szabályozó hatóság tényleges függetlenségét erősítsék meg és az egyes szabályozó hatóságok között, illetve a hatóságokon belül javítsák a hatékony koordinációt és együttműködés.

Nemzetközi Atomenergia Ügynökség 2016 júniusában az [EPREV-misszió](#) (Emergency Preparedness Review) keretében világitotta át Magyarország nukleáris veszélyhelyzeti felkészültségét. **A misszió nem ellenőrzés, hanem szakértői értékelés.** Az önértékelést az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerben

működő szervezetek végzik és egy esetleges nukleáris baleset elhárítására szolgáló felkészültségüket vetik össze a nemzetközi követelményekkel. Az önértékelés alapján nemzeti jelentés készül melyet a misszióra való felkészülés céljából megkapnak a felülvizsgálatot végző szakemberek. Ezt elemezve a misszió tagjai ajánlásokat, javaslatokat tesznek a további lépésekre.

Az EPREV-misszió kiemelte, hogy:

- a magyar hatóságok előrelátóan hangolják össze veszélyhelyzet-kezelési programjukat a NAÜ nukleáris és radiológiai veszélyhelyzet - kezelési biztonsági követelményeivel;
- a nukleáris veszélyhelyzet-kezelési intézkedések naprakészségének biztosítására a Katasztrófavédelmi Tárcaközi Koordinációs Bizottság támogatására Felsőszintű Munkacsoport alakult;
- Magyarország aktívan részt vesz a nemzetközi veszélyhelyzet-kezelési gyakorlatokon;
- nemzetközi szakértői értékeléseket is kezdeményez veszélyhelyzet-kezelési programjának fejlesztése érdekében.

A felülvizsgálat az **alábbi területeken javasolt fejlesztést:**

- folytatni kell a meglévő veszélyhelyzet-kezelési programoknak a legújabb NAÜ biztonsági követelményekhez való igazítását;
- az egészségügyi személyzetnek több képzésre lenne szüksége a sugárterhelés klinikai tüneteinek diagnosztizálás terén;
- fontos lenne az utánpótlás-tervezés annak érdekében, hogy a jövőben is legyen megfelelően képzett veszélyhelyzet-kezelési személyzet;
- a lakossági tájékoztatási anyagokat szükség szerinti idegen nyelvekre kellene fordítani;
- a veszélyhelyzet-kezelésbe bevont dolgozók védelmével összefüggő intézkedéseket tovább kellene fejleszteni;
- A Misszió ajánlásainak és javaslatainak végrehajtása érdekében a magyar kormányoknak akciótervet kell elfogadnia;

A felülvizsgálat megállapításai segíthetnek a nukleáris és radiológiai veszélyhelyzet-kezelési rendszer továbbfejlesztéséhez.

Források:

- Energiaügyi Főigazgatóság – [DG Energy](#)
- Agency for the Cooperation of Energy Regulators – [ACER](#)
- The Energy Regulators Regional Association – [ERRA](#)
- Emergency Preparedness Review ([EPREV](#)) Service
- International Atomic Agency ([IAEA](#))
- Az Európai Parlament és a Tanács Rendelete – [COM \(2016\) 52 final](#)
- Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal ([MEKH](#))
- Országos Atomenergia Hivatal([OAH](#))
- [OSART](#) Introduction and main conclusions
- Integrált Hatósági Felülvizsgálati Misszió ([IRRS](#))